

27 Şubat 2008 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.46

BAŞKAN – Sait AÇBA (Afyonkarahisar)

BAŞKANVEKİLİ – Mehmet Altan KARAPAŞAOĞLU (Bursa)

KÂTİP – Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

----- 0 -----

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Değerli Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız, bakanlıklarımızın ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri, basınımızın ve televizyonlarımızın değerli temsilcileri; hepinizi Başkanlık Divanı adına saygıyla selamlıyorum.

30'uncu Birleşimin Birinci Oturumunu açıyorum.

Gündemimizde Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı yer almaktadır.

Tümü üzerindeki görüşmelerde en son Sayın Hamzaçebi kalmıştı söz almayan. Sayın Hamzaçebi'ye söz veriyorum.

Buyurun Sayın Hamzaçebi.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, bürokrasinin değerli mensupları; önceki Hükûmetin 31 Mayıs 2006 tarihinde kabul ettiği 5510 sayılı Yasa'nın uygulamaya intikal etmemesinden sonra, yaklaşık yirmi bir ay sonra, Hükûmetin hazırlamış olduğu yeni bir genel sağlık sigortası tasarısını komisyonda tartışıyoruz. Bu tartışmayı yaparken sosyal güvenlik sistemine ve şu andaki çalışma yaşamına ilişkin çok küçük bir tespiti sizlere sunmak istiyorum:

2003 yılının Ocak ayında o zamanki Hükûmet Acil Eylem Planı'yla topluma birtakım vaatlerde, taahhütlerde bulunurken, sosyal güvenlik sistemine ilişkin olarak dört beş başlık altında, on iki ayda sonuçlanmak üzere, çok kapsamlı taahhütler yapmıştı. Bunlardan birkaç tanesini sizlerin dikkatine sunmak istiyorum:

Birincisi, sosyal güvenlik kuruluşlarında norm ve standart birliği sağlanacak; ikincisi, bütünleştirilmiş bir sosyal güvenlik ağı kurulacak; üçüncüsü, uzun vadeli ve kısa vadeli sigorta programları birbirinden ayrılacak, prim karşılığı olmayan ödemeler kaldırılacak; sonuncusu da bütünleştirilmiş bir sosyal hizmet yardım ağı ve kurumsal yapısı oluşturulacak.

Bunların gerçekleştirilmesi için topluma vaat edilen süre on iki aydı. On iki ayda Hükûmet bunları yapacaktı, ama Hükûmet, AKP hükümetleri altıncı yılında, henüz daha uygulamaya intikal etmiş böyle bir yasamız yok.

HALİL AYDOĞAN (Afyonkarahisar) – Anayasa Mahkemesi iptal etmemek kaydıyla.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Anayasa Mahkemesinin iptal etmeyeceği şekilde bir yasa yapsaydınız iptal edilmezdi.

ALAATTİN BÜYÜKKAYA (İstanbul) – Böyle bir liste var mı sizde, ona göre yapalım.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, müdahale etmeyin, lütfen.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Büyükkaya, yardım isterseniz, her zaman yardımcı olurum.

ALAATTİN BÜYÜKKAYA (İstanbul) – Listeyi verin de biz de bilelim.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Size bir liste verebilirim tabii ki, memnuniyetle, yeter ki gelin isteyin, onu vermeye hazırım tabii ki.

HALİL AYDOĞAN (Afyonkarahisar) – Listeyi siz Anayasa Mahkemesinden mi alıyorsunuz?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen...

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Hukuk, değerli arkadaşlar, o liste “hukuk” başlığı altındadır.

HARUN ÖZTÜRK (İzmir) – Anayasa Mahkemesinin kararları o listeyi size veriyor.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Evet.

Değerli arkadaşlar, müsaadenizle devam etmek istiyorum.

Peki, ne durumdayız? Hükûmet çok şikâyet ettiği sosyal güvenlikteki açıkları -gayrisafi yurt içi hasılaya oran olarak söylüyorum- 2002’de 2,87’den almış, 2007 sonunda bunu 3,76’ya ulaştırmış. Yani, gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 1’i kadar açığı artırmıştır. Hükûmet şimdi bu açıkları “kara delik” olarak tanımlayıp ve münhasıran kara delik tartışması çerçevesinde, başka bir boyutu olmayan, başka bir içeriği olmayan bir tasarıyı Türkiye'nin ve Parlamentonun gündemine getirmiş, onu tartışıyoruz.

Peki “Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetlerinin işbaşına geldiği günden bugüne daha güvenli bir çalışma yaşamına sahip miyiz?” diye bir soru sorduğumda, hemen karşımıza, hemen aklıma çok kısa süre önce yaşadığımız iki olay gelmekte: Davutpaşa’da bir binada patlama oldu, 22 vatandaşımız öldü ve anlaşıldı ki vatandaşlarımızın, ölen vatandaşlarımızın, çalışanlarımızın çok büyük bir kısmı sigortasız olarak çalışıyor. Tuzla tersanelerinde 18 işçiyi çok kısa sürede kaybettik, âdeta Tuzla Tersanesi’nde yeni ölümler ne zaman olacak diye bekliyoruz. Hükûmetin iş yaşamı, iş yaşamının güvenliği konusundaki tutumu güven vermiyor.

Kayıt dışı istihdama baktığımızda, çalışanların yüzde 48’inin kayıt dışı olduğunu görüyoruz ve Hükûmetin kayıt dışını önleme konusunda attığı hiçbir adım yoktur. Sosyal güvenliği bir yasa tasarısı olarak önümüze getiren Hükûmet, kayıt dışını bir genelgeye bağlamıştır: KADİM Genelgesi. Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele, kısaltılmışı KADİM. Benim aklıma, yani kayıt dışı hep “kadim”den beri var, mücadele edilmesi imkânsız gibi bir düşüncüyü getiriyor, herhâlde kısaltmanın ötesinde KADİM isminin böyle bir anlamı da olsa gerek, Hükûmet özellikle öyle bir kavramı bulmuş diye düşünüyorum.

HALİL AYDOĞAN (Afyonkarahisar) – Eskiden beri var olduğunu düşünüyoruz.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Değerli arkadaşlar, sosyal güvenceler, sosyal güvenlik bireyin toplumsal yaşamında son derece önemlidir. Tarihte ilk olarak sivil güvenceleri görürüz. Devletlerin ortaya çıkmasından itibaren vatandaşına, devletin mensuplarına, yurttaşlarına sağladığı ilk güvenlik sivil güvenliklerdir. Temel özgürlükler olarak isimlendirebileceğimiz özgürlüklerdir. Mülkiyet hakkının, kişinin yaşama hakkının ve benzeri hakların güvence altına alınmasıdır sivil güvenlik.

Daha sonra sosyal güvenliğin ortaya çıktığını görürüz ve sosyal güvenlik de artık 21’inci yüzyılda insanların, toplumların, bireyin vazgeçilmez haklarından birisi hâline dönüşmüştür. İnsanlığın belki de ulus devlet aşamasından sonra, ulus devletten sonraki en

büyük buluşu sosyal devlettir. Ulus devletin sosyal devlet niteliğini kazanması insanlık tarihinde son derece önemli bir aşamadır. Bu tabii, o kadar kolay, o kadar süratli olmamıştır. Sivil güvencelerin tarihini 17'nci, 16'ncı yüzyıla kadar götürebiliriz ama sosyal güvenliğin, sosyal güvencelerin daha çok, belki bir miktar 19'uncu yüzyılda, ama kurumsal olarak 20'inci ortaya çıktığını görürüz. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa ülkelerinde yanmış, yıkılmış ülkeleri imar etmek, bu ülkelerin vatandaşlarına, yurttaşlarına bir sosyal güvenlik sağlamak amacıyla hayata geçirilen bir sistem olmuştur. Ulus devletle sosyal devlet birbirini güçlendirmiştir. Sosyal devletin ulus devlete katkısı son derece büyük olmuştur. Çok önemli bir aşamadır gerçekten değerli arkadaşlar.

70'lere kadar geldiğimizde, 70'li yılların sonlarına kadar sosyal devlet zirveye ulaşır, en ideal aşamasına demeyeceğim ama bugün bile birçok kesim, birçok çevre, birçok ülke, birçok toplum sosyal devletin 70'li yılların sonunda ulaştığı aşamayı ideal olarak tanımlar. Ancak, 70'li yıllarla birlikte dünyada meydana gelen birtakım tartışmalar, değişimler, serbestleşme, özelleştirme, küreselleşme, bütün bu kavramlar, bu akımlar, bu gelişmeler sosyal devlet kavramının da tartışılmasına yol açmıştır. 70'lere kadar artan vergi yükleri, artan sosyal güvenlik primi yükleri doğal olarak sosyal devletin sorgulanmasına, onun harcamalarının sorgulanmasına yol açmış ve sosyal güvenlik sistemleri ilk ciddi açıklarını o zaman vermeye başlamıştır. Finansal boyut, finansal açmaz sosyal güvenlik sistemlerinde 70'li yıllarda ortaya çıkmıştı. Bizde sosyal güvenlik sistemi o zaman çok yeniydi, böyle bir açık kavramı bizim sistemimizde, Türkiye'nin gündeminde olmadığı için, o yıllarda biz böyle bir kavramı tartışmadık. Ama dünya bu kavramı yirmi-yirmi beş yıl önce tartıştı.

80'lerle birlikte özelleştirme, serbestleşme süreci sosyal devleti birtakım düşünürler tarafından, birtakım düşünce akımları tarafından piyasaya müdahale olarak nitelendirme yönlü bir düşüncenin doğmasına yol açmıştır. "Her şey piyasaya bırakılırsa sosyal güvenliği de bireyin güvenliğini de piyasa sağlayabilir." görüşü sosyal devlete karşı yöneltilen bir eleştiri olmuştur. Hatta, sosyal devletin insanları tembelliğe ittiği, bir gelire bağlı olarak yaşayan insanların çalışma isteğinin azaldığı dahi ileri sürülebilmiştir.

90'lardan itibaren bugüne geldiğimizde, sosyal devletin karşılaştığı bir başka önemli sorunun, Türkiye'nin gündeminde olmayan, olması gerektiği hâlde olmayan, ama başka ülkelerin gündeminde olan bir başka sorunun olduğunu görüyoruz. 70'li yılların sonunda zirve noktasına ulaştığı söylenen sosyal güvenlik sisteminin bugün bazı riskleri karşılamakta yetersiz kaldığı ortaya çıkmıştır. Belli riskleri kategorize edip, homojenleştirip, onları sigortalayan sosyal güvenlikte o riskler kısa süreli risklerdir, hastalıktır, işsizliktir, işsizlik kısa süreli işsizliktir, öyle varsayılmıştır. O nedenle sistemler onu çok rahat sigorta mantığı içinde sigortalayabilmiştir. Ama geldiğimiz noktada, 90'lardan itibaren dünyanın içine girdiği süreçte, Türkiye de dâhil olmak üzere, işsizliğin artık kısa süreli olmadığı anlaşılmıştır. Kitlesel uzun süreli işsizlik vardır ve sigorta sistemleri, Türkiye dâhil, bunu sigortalayamamakta, sigortalamamaktadır. Bu sosyal güvenlik sisteminin en büyük açmazıdır.

Yine 70'lerde, 80'lerde belki dünyanın gündeminde o kadar olmayan, ama bugün dünyanın ve Türkiye'nin gündeminde olan dışlanma problemi vardır. Bireyin toplumdaki dışlanması problemi vardır. Hiçbir geliri olmayan birey ayrıca bir dışlanma sorunu da yaşamaktadır. Sosyal hayata katılamıyor, dışlanmayı sosyal güvenlik sistemleri çözüyor.

Bu tasarıda bu kaygılar yok, örneğin biraz önce söylediğim kitlesel işsizlik, uzun süreli işsizlik, dışlanma problemlerini sigortalayan bir anlayışı görmüyoruz.

Yaşlıların bağımlılık problemi vardır. Biz sadece yaşlılığı insanın yaşının ilerlemesi, güçten, takatten düşmesi olarak algılıyoruz. Bu riski, insanların yaşlanınca karşı karşıya kaldığı bu riski bütün herkes için aynı olarak varsayıp ona göre bir sigorta sistemi kuruyoruz. Oysa, bazı yaşlılar kendi işini kendi görebilir, bazı yaşlılar kendi işini kendi göremez. Yaşlıların bağımlılık problemi vardır. Bu problemi sigorta sisteminin, sosyal güvenlik sisteminin çözmesi gerekir, çözmiyor.

Uygun yaşam çevresinde yaşama hakkı... Karadeniz'de emekli olan bir astım hastasına "Karadeniz'de yaşamak zorundasın." dememelidir sosyal güvenlik sistemi. Doktor onun başka bir yaşam çevresinde, başka bir iklimde, başka bir coğrafyada yaşamasını öngörüyorsa, bunları da sistem o vatandaşa sağlayabilmelidir değerli arkadaşlarım.

Dünyada ve Türkiye'de sosyal güvenlik sisteminin karşı karşıya kaldığı bu tip açmazlar varken, bu tip sorunlar varken biz şu an karşımıza gelen sosyal güvenlik yasa tasarısıyla sadece bu sistem açık veriyor, bu açığın daha uzun süre taşınması mümkün değil, o hâlde sosyal güvenliğin, sosyal devletin birtakım harcamalarını kısımlıyız yaklaşımıyla, aktüeryal denge hesabıyla bir tasarı yapıyoruz. Bunu doğru bulmadığımı ifade etmek istiyorum arkadaşlar. Aktüeryal denge tabii ki önemlidir. Riskle güvenlik arasına yeni bir noktada, yeni bir dengeyi mutlaka bulmalıyız, buna katılıyorum. Ama, münhasıran, gelirlerimiz az, bütçeden her yıl transfer yapılıyor, bu transferlerin miktarı her yıl artıyor kaygısıyla bir tasarı düzenlemeyi doğru bulmuyorum.

Size birkaç oran vermek istiyorum. Finansal açmazda sorun nerededir, bunu daha iyi göreceğimizi zannediyorum. Bakın, bizim şu an "büyük açmaz" dediğimiz, "kara delik" olarak isimlendirdiğimiz transferin rakamlarını size biraz önce söyledim, yüzde 3,8, 2007 yılı bütçesinden sosyal güvenlik sistemine yapılan transferlerin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı. Tüm sosyal koruma harcamalarını alalım. Bunun dışında fakire, yoksula yapılan diğer bütün harcamaları da alalım, sosyal güvenlikle birlikte bunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranı, 2006 rakamı en son elimde olduğu için onu veriyorum -Sayın Bakanda varsa daha güncel rakam verilerse mutlu olurum- yüzde 10,5'tur. Değerli arkadaşlar, yirmi beş Avrupa Birliği ülkesinde bunun oranı 19,7'dir. Yani, sosyal güvenlik sistemine bütçelerden transfer yapılması kadar doğal bir şey yoktur. Eğer primli bir sistem kurmuşsanız, vergilerle finanse edilen bir sosyal güvenlik sistemi kurmuş değilseniz, bu primleri yükseltmenizin de bir sınırı olduğuna göre, o hâlde sosyal güvenlik sistemine bir transferi yapmak zorundasınız. Bunu kara delik olarak isimlendirmeyi ben sosyal devlet adına, refah devleti adına üzüntü verici buluyorum. Tablo budur değerli arkadaşlar. Rakamlar burada. Arzu eden arkadaşlara da bu rakamları verebilirim.

Şimdi, bir rakam daha vereyim: Türkiye'deki sosyal güvenlik primlerinin durumu nedir diye baktığımızda, burada çok vahim bir tablo karşımıza çıkıyor. Türkiye'deki prim tahsilatının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 7. Devlet Planlama Teşkilatının rakamı burada değerli arkadaşlar. 2007 yılı yüzde 7. OECD'nin rakamlarını veriyorum. OECD, hepimizin bildiği gibi, Türkiye'yle birlikte otuz ülkenin üye olduğu bir ekonomik örgüttür. OECD ortalaması 2004 yılı için yüzde 9,4'tür. OECD ortalamasının altında bir sosyal güvenlik prim yüküne sahibiz. Avrupa Birliği ortalamalarına baktığımızda, AB 19, 11,7; AB

15, 11,3. Avrupa Birliğinden daha da aşağıda bir prim yüküne sahibiz. Peki, istihdam üzerindeki vergi yüküne baktığımızda durum nedir? Gelir vergisi, artı sosyal güvenlik katkı payları, işçi, işveren, işsizlik sigortası hepsi dâhil, imalat sanayisinde istihdam üzerindeki vergi yükünün ele geçen ücrete oranı yüzde 42,7'dir değerli arkadaşlar, OECD ortalaması yüzde 26,6'dır. Bakın, en ağır vergi yüküne sahibiz, ama prim hasılatında da OECD ve Avrupa Birliği ortalamalarının ciddi bir şekilde altındayız. Bu seneki vergi iadesi uygulamasıyla bu 42,7'lik oran birkaç puan aşağıya inecek. Sayın Maliye Bakanı "Beşinci sıraya iniyoruz." diyor, otuz ülke içerisinde birincilikten beşe inceğiz. Bu, sorunun niteliğini değiştirmiyor. Öte taraftan da istihdamdaki vergi yükünün, prim yükünün azaltılması yönünde Hükûmetin bir projesi var ama uygulamaya koyamıyor. Hem prim yükünü azaltmak gibi bir zorunlulukla karşı karşıyayız sanayimizin rekabet gücünü artırabilmek için hem de sosyal güvenliğin gelir gider dengesine, aktüeryal dengesine baktığımızda gelir tarafında ciddi bir sorun olduğunu görüyoruz. Öte taraftan da 2008 yılı bütçesinde Hükûmet faiz dışı fazlayı bir puan azaltmak zorunda kaldı, 6,5'ten 5,5'e indirdi. Neden? Gelir yok, gelir toplanamıyor. Türkiye gelir konusunda iyi bir performans gösteremiyor. Kamu maliyesindeki bozulma, dönüp dolaşıp, sosyal güvenlik sisteminden, diğer alanlardan Hükûmetin kısıntıya gitmesine neden oluyor. O hâlde, çözüm, kamu maliyesinde ciddi bir reformdur. Yani, gelir tarafında gelir toplayabilen bir siyasi irade Türkiye'ye gerekiyor. Değerli arkadaşlar, bu irade yok. Bu irade olmadığı sürece, ne sosyal güvenlik sistemini düzeltmek mümkündür ne prim yükünü aşağı indirmek mümkündür ne de vatandaşlarımızın refahını, sosyal güvenlikteki refahını artırmak mümkündür. Değerli arkadaşlar, sorun buradadır. Biz bu tasarıyla çok eksik bir yaklaşımla, mevcut durum nedir, bunu esas alıp, kişilere, vatandaşlara sağladığımız birtakım hakları kısararak, yükleri artırarak, sosyal devletin kazanımlarından vazgeçmek suretiyle, sosyal güvenlikte bir denge sağlamaya çalışıyoruz. Bunun çıkışı yoktur. Bunun vatandaşlarımıza vereceği hiçbir şey yoktur. Bu anlayışla gittiğimiz takdirde, Tuzla tersanelerinde işçi ölümleri devam edecektir, Davutpaşa ve benzeri yerlerdeki iş kazalarında ölen, yaralanan kayıt dışı vatandaşlarımızın istihdam edilmesi devam edecektir.

Kayıt dışı sadece bir gelir problemi de değildir. Kayıt dışı, ekonominin rekabet gücünü bozan bir uygulamadır, bozan bir unsurdur değerli arkadaşlar. kişiler, işletmeler kayıt dışında kalmak suretiyle yüksek yüklerden kendisini korumaya çalışırken, ölçek ekonomisinin avantajını kaçırmaktadır. Ölçek ekonomisinin avantajını kaçırmak demek, Türkiye ekonomisinin rekabet gücünü kaybetmesi demektir. Değerli arkadaşlar, bu tasarımı, rica ediyorum, bu çerçevede tartışalım.

Değerli arkadaşlar, şimdi, sosyal güvenlik sistemine bütçelerden yapılan transferlerin doğal olduğunu ifade ettim. Bütçenize göre yaparsanız tabii, ama bütçenizi büyütürseniz, bütçenizin gelir tarafını Avrupa Birliği, OECD ortalamalarına çıkarırsanız buralarda eliniz daha rahatlar. Sorun buradadır. Burada maalesef bu sorunu aşacak bir çözüm göremiyorum. Sosyal güvenlikte münhasıran primlerle yürüyen bir sistem yok. Bakın, birkaç rakam vermek istiyorum size, sosyal devlet anlayışı çok güçlü olan ülkelerden birkaç rakam vermek istiyorum: Bakın, Kanada'nın sosyal güvenlik primlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 5,1 değerli arkadaş, Türkiye'nin altında. Ama, Kanada çok daha güçlü bir sosyal devlet uygulamasına sahip, çok daha düşük ülkeler söyleyebilirim. Danimarka'da sosyal güvenlik primlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı

yüzde 1,2. Danimarka'nın sosyal devlet anlayışında Türkiye'den geride olduğunu söylemek mümkün müdür? Hangi modeli esas aldığınız önemli. Vergilerle finanse edilen bir sosyal güvenlik sistemi kurarsanız veya vergilerden yapılacak destekle karşılanacak şekilde prime dayalı bir sistem kurabilirsiniz, ama münhasıran bu işi primlerle götürmeye çalışayım, devlet desteğini olağanüstü ölçüde azaltayayım yaklaşımını kabul etmek mümkün değil, dünyada böyle bir örnek yok. Bu, maalesef, IMF programlarına tamamen teslim olmuş bir Hükûmetin getirip bizim önümüze koyduğu bir tasarıdır.

Değerli arkadaşlar, sözlerimi fazla uzatmayacağım. Birkaç şey daha söyleyerek sözlerimi bitirmek istiyorum.

Tasarıyı usul yönünden dün tartıştık, aktüeryal hesaplara ilişkin bilgi yok dedik. Onlar bugün tamamlandı, önümüze sunuldu. Belki birazdan Sayın Bakanın veya ilgili kurumların sunuşlarını alacağız, onlar için teşekkür ediyorum. Ancak, Anayasa Mahkemesinin iptal kararındaki gerekçenin bu tasarıda karşılanmadığını görüyorum. İptal kararının kamu görevlileriyle ilgili bölümündeki gerekçe gayet açık, net. Anayasa Mahkemesi diyor ki: "Kamu görevlileri Anayasa'da tanımlanmıştır. Anayasa'nın 128'inci maddesinde hangi görevlerin devlet memurları eliyle yürütüleceği yazılıdır." Mademki, çalışanlar arasında Anayasa bir ayırım yapmış, kamu görevlilerini ayrıca tanımlamış, o hâlde, siz sosyal güvenlik sistemini düzenlerken bunu gözetmelisiniz. Bunun çözüm yolu, bana göre... Hükûmetin tercihinə saygı duyarım, ben tüm çalışanları aynı seviyeye getirmek istiyorum. Ama, bunun yolu, Anayasa'nın ilgili maddelerinde değişiklik yapmaktır Sayın Bakan, değerli arkadaşlar. Anayasa'nın ilgili maddelerinde değişiklik yapmadan, bugüne kadar memur olmuş olanların durumlarını koruyup, bundan sonra memuriyet sıfatı devam edecek, yasanın yürürlüğünden sonra memuriyete girip memur sıfatını alacak olanların konumunu Anayasa karşısında hiçe saymak, onu dikkate almamak bu tasarıyı daha bugünden Anayasa'ya aykırı hâle getirmektedir. Ben bu konuyu bu kadar zaman geçmiş olmasına rağmen, Sayın Bakanın, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının, bunu neden dikkate almadığını hayretle karşılıyorum. Anayasa'ya aykırılık açıkça devam ediyor, bunun burada düzeltilme olanağı olabilir. Bu konuyu Sayın Bakanın ve Komisyonun dikkatine sunuyorum.

Sözlerimi burada bitiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Hamzaçebi.

BAŞKAN – Sayın Bakana çok teşekkür ediyoruz.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Tümüyle ilgili görüşmeler bittiyse, sorular.

BAŞKAN – Bitti. Gerçi soruları önce sormamız gerekiyor da, Sayın Bakan konuşmadan önce, usul, yöntem. Gene biz soru alalım.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sorum şu: Prim ödeme sayısı 9000 güne çıkarılıyor.

HALİL AYDOĞAN (Afyonkarahisar) – Kademeli olarak.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Kademeli olarak.

Avrupa Birliği üyesi ülkelerde veya OECD ülkelerinde prim ödeme gün sayısı nedir acaba? Bir kıyaslama yapmak açısından, Sayın Bakan bize böyle bir tabloyu verebilir mi? Bunu öğrenebilir miyiz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, herhangi bir tablo varsa Avrupa ülkelerine ilişkin, biz fotokopi alalım, diğer üyelerimiz de bilgilenmiş olsunlar.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Şu an birkaç cümle olabilir, tabloyu sonra da alabiliriz. Sayın Bakan nasıl uygun görürseniz...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI FARUK ÇELİK (Devamla) – Yani, İspanya’da otuz beş yıl sigorta primi ödenmesi gerekmektedir. 12.600 prim ödeme gün sayısı.

Derli toplu verelim efendim, birkaç örnek var ama.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Bakana.

Değerli arkadaşlar, tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1’inci maddeyi okutuyorum:

(Madde 1 okundu)

.....

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Kalaycı.

Sayın Hamzaçebi.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

1’inci madde çerçevesinde görüşlerimi ifade edeceğim ama her tasarının 1’inci maddesi aynı zamanda tasarının geneline yönelik değerlendirmelerinin yapılabildiği bir maddedir. Sayın Bakanın açıklamalarını da dikkate alarak bir iki konuyu tekrar kurum yetkililerinin ve komisyonun dikkatine sunmak istiyorum: Anayasa Mahkemesinin iptal kararındaki husus bu tasarıda yerine getirilmemiştir değerli arkadaşlar bunu uyarıyorum, dikkatinize sunuyorum. Anayasa Mahkemesi memurların Anayasa’da tanımlanmış olması nedeniyle, memurlarla diğer kamu çalışanları arasında veya diğer çalışanlar arasında bir fark gözetilmiş olması nedeniyle doğal olarak böyle bir sistemde de memurların bu farklı konumunun korunması gerekir diyor ve o nedenle de onlara yönelik düzenlemeyi iptal ediyor. Şimdi, Sayın Bakanın açıklaması benim yaptığım eleştirinin cevabı değildi. “Sisteme yeni girenler yeni girecek olan yani mevcut çalışanlar için biz onu koruduk.” diyor. Tamam. “Ama sisteme yeni girecek olanlar zaten bunu bilerek giriyor.” diyor. Sayın Bakan “kazanılmış hak” kavramıyla karıştırdı zannediyorum veya kendisine o yönde bir bilgi verildi, o bilgiyi kullandı. Sisteme yeni girecek olan memur yine Anayasa’da tanımlanmış olan memur değerli arkadaşlar. Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi kesinlikle karşılanmış değil. Bunu dikkatinize sunuyorum.

İkinci konu şu: IMF mi etkili oldu yoksa olmadı mı gibi bir tartışmayı yapıyoruz. Değerli arkadaşlar Türkiye’nin IMF’yle bir ilişki içerisinde olmasında bir yanlışlık yok, Türkiye IMF’nin ortağıdır. Oraya aidat ödüyor. IMF’yle Türkiye bir program da yürütebilir ama IMF’nin Türkiye’de uyguladığı programın, Türkiye’den istediği hususların hepsinin doğru olduğunu kabul etmek mümkün değildir, ben bunu söylemek istiyorum. Örnek veriyorum: 2001 krizinden sonra 2000’de olsun ve 2001 krizinden sonra olsun IMF’nin bizim ekonomimize karşı olan tutumu ile IMF’nin şu an Amerika’da mortgage piyasasından kaynaklanan kriz karşısındaki tutumu son derece farklı olmuştur. IMF’nin en büyük hissedarı Amerikan hazinesinin mortgage krizi karşısındaki tutumu piyasayı, finans piyasasını fonlamak olmuştur. Biz de şirket kurtarmayı ayıp sayan, şirket kurtarmayı

hortumlamakla eş tutan -o zaman reel sektörün finans kesimine olan borçlarının yapılandırılması gibi hususlar söz konusuydu- IMF bugün dünyadaki kriz karşısında çok farklı tutum alabilmektedir. Burada da IMF'nin bu tasarıda Türkiye'ye empoze ettiği ve bizim Hükümetimizin de kabul ettiği, benimsediği husus, tutum şu dur: Bu sistemin açığı var bu açık böyle devam edemez, bir an önce bu açığı azaltacak veya fazla artmasını önleyecek önlemleri alalım. Sadece bu yaklaşımdan hareketle bir sosyal güvenlik sistemi dizaynı yanlıştır. Problem buradadır. Hazırlanan tasarı "risk" olarak isimlendirebileceğimiz alanda bireyin karşı karşıya kaldığı yeni birtakım riskleri dikkate almadığı gibi bugüne kadar sosyal devletin bireye kazandırdığı birtakım kazanımlardan da geriye gidilmektedir. Aktüeryal hesaplara ilişkin olarak komisyona verilen bilgi Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun tarif ettiği bilgi değildir. Bizim dün istediğimiz bilgi bu bilgi değildir. Bu bilgi, evet 2075 yılına kadar beş yıllık, on yıllık aralıklarla birtakım projeksiyonları içeriyor ama yirmi yıllık aktüeryal hesap demek yirmi yılı 2008'den itibaren 2028'e kadar, istiyorsanız bunu daha ileri taşıyabilirsiniz tabii, onun da bir mahsuru yok, ama her yılı ben orada görebilmeliyim, burada onu göremiyorum.

Güncelleme kat sayısına ilişkin olarak bir önergemiz de var. Aslında, belki bu tasarıya şükretmek lazım çünkü 5510 sayılı Yasa'da o zaman ki Hükümetimiz güncelleme kat sayısında TÜFE artışının yarısının dikkate alınacağını öngörüyordu. Yani uzun vadede emekliler TÜFE artışının yarısını almak suretiyle bir gün bir bakacaklar ki on yıl yirmi yıl önceye kıyasla maaşları yarı yarıya azalmış. Neyse ki, bunu buralarda biz o kadar söylememize rağmen Hükümet dikkate almamıştı, Anayasa Mahkemesinin uyarısı üzerine bunu dikkate almak zorunda kaldığı anlaşılıyor, buna inandığından değil Anayasa Mahkemesi kararı nedeniyle dikkate almak zorunda olduğu anlaşılıyor ama yaptığı da büyümeden yüzde 25 oranında pay vermek. Değerli arkadaşlar, büyümeden yüzde 25 oranında pay demek, emekli, sistem içerisindeki vatandaşımız belirli bir refah düzeyine ulaşmıştır o nedenle artık bunun refahında fazla bir artışa gitmeyelim toplum olarak tasarruf edelim gibi bir mantıktan hareket eder, böyle bir düzenleme yapılırsa böyle bir mantığı olmalı. Ee, peki yani emeklilerimiz böyle bir refah düzeyine ulaştı mı ki biz büyümeden yüzde 25 oranında pay vereceğiz? Bunun mutlaka düzeltilmesi gerekir. Rakamları size verdim, sosyal koruma harcamalarında Türkiye, Avrupa Birliği ortalamalarının yarısına yakın düzeydedir. Onların yarısı oranında bütçesinden pay ayırıyor. Böyle devam etsin demiyorum, sistemde reform ihtiyacı açıktır, kaçınılmazdır bunu hiçbir şekilde inkâr etmiyorum ama büyümeden biz emekliye pay vermeyerek böyle bir sistemi düzeltme ihtiyacı içerisindeyse bu çok yanlış olur.

Maddede malullükle ilgili bir ibare de var, ilgili maddesinde yine görüşeceğiz. Malullük aylığının hesabında bir konuyu dikkatinize sunuyorum: Çalışmakta iken malul olan bir çalışanımıza malullük maaşı bağlanabiliyor tasarıda öngörülen şartlarla ama çalışma hayatına girmeden önce birey eğer herhangi bir şekilde malul olmuşsa, bir sakatlığa maruz kalmışsa bunu koruyan bir düzenlemenin de belki aynı değil, aynı kategoride değerlendirmek doğru değil, bunu koruyan bir düzenlemenin de, bu hâli dikkate alan bir düzenlemenin de tasarıda olması gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

.....

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkanım, söz almak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Hamzaçebi.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; şimdi Emekli Sandığının mevcut açık içerisindeki payından kaynaklandı. Sayın Büyükkaya bir açıklama yapmıştı, ben de Sayın Bakandan rakam nedir onu rica etmiştim. Sayın Bakan da rakamları verdi. Ben tekrar bu konuyu değerlendirme ihtiyacı duymadım. Ama, Sayın Büyükkaya rakamları söylerken yine doğru kullanmadınız. Kusura bakmayın.

ALAATTİN BÜYÜKKAYA (İstanbul) – Niye? Aynı rakamları kullandım.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Şimdi, bakın, önümdeki tablo açık... Sayın Bakan da verdi açığı. Bir daha açığı rica edelim. Yani, sizi de kırmayacak şekilde bir üslupla verdi. O nedenle üzerine gitmedim ben de.

ALAATTİN BÜYÜKKAYA (İstanbul) – Burada kırılacak bir şey yok ki. Rakamlar...

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Efendim, sosyal güvenlik sisteminin açık rakamı, 2007 yılı rakamı 5,9 gibi bir rakamı söyledi Sayın Bakan, 5,9 milyar YTL. Eğer siz tüm sistemdeki açığı 25.8 alıp bunun yarısını Emekli Sandığı dersiniz yanlış bir şey söylemiş olursunuz. O zaman açığı siz, açık demeyeceksiniz bütçe transferi olarak alacaksınız...

ALAATTİN BÜYÜKKAYA (İstanbul) – Bütçe transferini konuşuyorum ben.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – O zaman toplam rakamınız 25.8 olmaz. Toplam bütçe transferi 33.1'dir.

ALAATTİN BÜYÜKKAYA (İstanbul) – Ona bakıyorum.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Yanlış kullanıyorsunuz ama. Sayın Büyükkaya, işin alfabesine gitmemiz lazım. Şimdi, bakın, bütçe transferinin toplamı 33.1'dir.

HARUN ÖZTÜRK (İzmir) – Yani, 12'yi alırsanız 33'ü oranlamalısınız.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Ama, teknik olarak bunu Sosyal Güvenlik Kurumu, Devlet Planlama Teşkilatı bunu açık olarak tanımlamaz. İşte, Devlet Planlama Teşkilatının bizlere dağıttığı yıllık program var, genel ekonomik hedefler, yatırımlar var. Orada "açık" diye bir kavram var. O açık kavramını da Sayın Bakan kullandı. Tekrar üzerine gidip...

ALAATTİN BÜYÜKKAYA (İstanbul) – Transfer edilen rakam bu. Açık olarak transfer edilen rakam bütçeden...

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Efendim, oranlayın o zaman. 33 içerisindeki 12'yi oranlayın o zaman. Bütçe transferi içerisindeki...

Şimdi, Emekli Sandığının ödediği emekli ikramiyesi Emekli Sandığının problemi değildir. Devlet ona "Sen öde, ben sana sonra ödeyeceğim bunu." diyor. Emekli maaşı Emekli Sandığındır, bakın.

ALAATTİN BÜYÜKKAYA (İstanbul) – Efendim, sonuçta bu bütçeden benim aktardığım bir para.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Ama, emekli ikramiyesi devletin bir yükümlülüğü, istihdam edenin yükümlülüğüdür. Bunu şeyle karıştırmayalım lütfen.

ALAATTİN BÜYÜKKAYA (İstanbul) – Yani, bunlara transfer edilmiyor bu paralar.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Bakın, transfer ayrı, açık ayrı...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, vakit doldu.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Evet, bu kadar.

Teşekkür ederim.

ALAATTİN BÜYÜKKAYA (İstanbul) – Transfer diyorum ben, bu kadar açık transfer edilen para...

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.